

Miljö- och energidepartementet
Energienheten
Departementssekreterare
Andreas Kannesten

Yttrande gällande Länsstyrelsens skrivelse daterad den 17 oktober 2014 och Neova AB:s skrivelse daterad 29 oktober 2014

Inledning

Då vi bybor i Vitvattnet nu får en sista möjlighet till yttrande vill vi belysa ett flertal brister och direkta felaktigheter som existerar i ärendegången kring Beatamyran m.fl. Felaktigheter i Neova AB:s (som vidare benämns Neova) underlag till Länsstyrelsen, brister i undersökningsplikten hos Länsstyrelsens handläggare tillsammans med en nonchalant hantering avseende information och fakta som inkommit till Länsstyrelsens handläggare från olika parter.

De brister och direkta felaktigheter vi vill belysa framställs delvis direkt i detta yttrande och delvis i bifogade bilagor. Vi kommer att lyfta fram ett antal frågeställningar kring ärendet och ärendehantering som vi saknar svar på.

Per Hansson, Vox Natura, har på uppdrag av bysamfälligheten i Vitvattnet utfört en fördjupad analys av sin tidigare utförda fågelinventering. I uppdraget ingick även att kommentera ärendehandläggningen i sin helhet. Vi hänvisar till rapporten "Allvarliga brister i NEOVA AB:s MKB samt Länsstyrelsen i Västerbottens läns handläggning av frågan om koncession gällande torvtäkt i byn Vitvattnet, Bjurholms kommun (Ärende M2015/00080/Ee)" (Bilaga 1)

Vi hoppas att detta yttrande läses noggrant då det innehåller sakligt grundade argument för ett upphävande av Länsstyrelsens beslut. Eftersom vårt material är omfattande har vi en förhoppning om att få ta del sammanfattningen från Energimyndigheten innan ärendet går vidare till nästa instans.

Myrarnas karaktär

Rapporten "Neova Torvtäkter Beatamyran m.fl. – Ornitologiska synpunkter" daterad 2009-09-28 är en produkt av Neovas egna undersökning. Där framgår att *"Beatamyren är svagt påverkad av ett fåtal diken"* och *"Holmyran är svagt generellt påverkad av mänsklig aktivitet"*. Här skriver ornitologen Adriaan De Jong att Stor-Sprängmyran är kraftigt påverkad av tidigare mänsklig aktivitet.

Viktigt att påpeka är att Stor-Sprängmyran ligger utanför ansökt koncessionsområde och är därmed på intet sätt aktuell i Neovas ansökan om torvkoncession på Beatamyran m.fl. Det bör därmed inte finnas någon som helst anledning att överhuvudtaget kommentera Stor-Sprängmyran i detta läge.

- Vi vill få en förklaring till varför ornitologen Adrian De Jong för Neovas räkning inventerar ett myrområde utanför ansökt koncessionsområde och använder det för att ge negativ klang till det för ansökan aktuellt område.

Även i Länsstyrelsens beslut står att läsa att "Stor-sprängmyran är kraftigt påverkad av dikning och merparten av myren är skogsbevuxen. Kantzonerna mot skogsmarken är smala och också de påverkade av dikning vilket innebär att myren i sitt nuvarande skick inte har något större värde för myrfåglar."

Återigen – Stor-sprängmyran ingår inte i ansökt koncessionsområde och är därför irrelevant i aktuellt ärende, men tas alltså upp av både Neova och Länsstyrelsens handläggare.

- Vi vill få svar på varför Länsstyrelsens handläggare beskriver Stor-sprängmyran i beslutet. Har handläggaren utgått direkt från Neovas inventering utan att ens reflektera över att det är fel område som har inventerats?

Kurkmyran som ingår i det ansökta koncessionsområdet och därmed är aktuell för exploatering anses däremot högst relevant att kommentera. Viktigt att framhålla är att Kurkmyran inte är påverkad sedan tidigare och borde därmed inte vara ett föremål för ansökan om torvkoncession överhuvudtaget.

Av någon anledning väljer Neova att knapphändigt nämna Kurkmyran i sina underlag. Det finns satellitbilder/höjdkartor (bild 1) över Kurkmyran som tydligt visar på dess opåverkade karaktär. Detta borde SGU få titta närmare på.

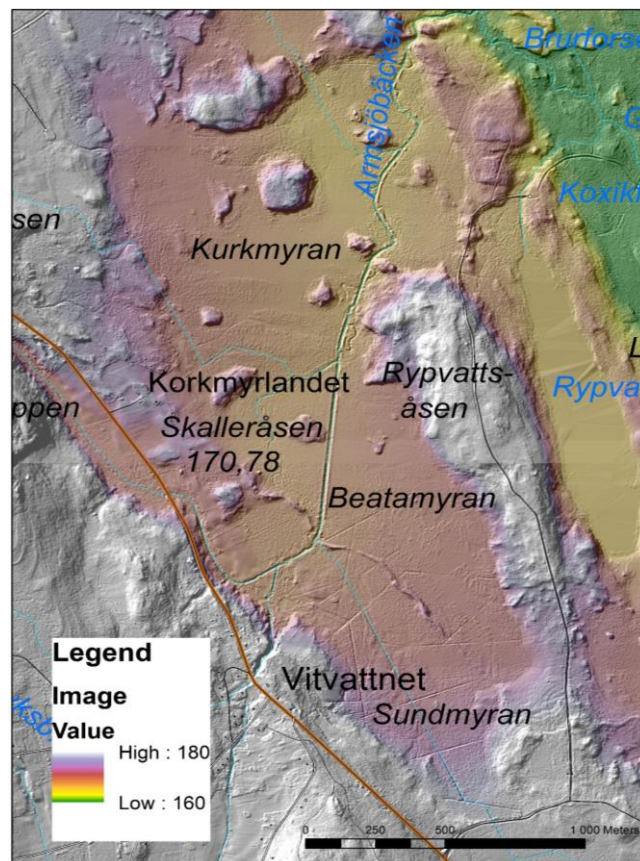

Bild 1 – höjdkarta över aktuellt myrområde

I Länsstyrelsens beslut daterat 2014-02-13 har de aktuella myrarna för beviljande av torvbrytning tillsammans blivit Beatamyran m.fl. "*Beatamyran är ett myrkomplex som sedan tidigare är kraftigt påverkat av mänsklig aktivitet i form av dikningar, dämningar och spår av en mindre torvtäkt.*" I detta komplex ingår då även ovan nämnda orörda myr - Kurkmyran.

Något som frekvent förs på tal i handlingarna är den uträtning/kanalisering av Armsjöbäcken som skedde på 50-talet. Detta används i syftet att trycka på ett kraftigt påverkat område. Ska verkligen våra förfäders gärningar utifrån deras behov och förutsättningar ligga till grund för att få förstöra hela området?

- *Vi vill få svar på varför Kurkmyran med dess orörda karaktär nämns så knapphändigt i Neovas inventering.*
- *Vi anser att SGU bör få ärendet på sitt bord i syfte att uttala sig om myrens karaktär, med koppling om lämplighet/olämplighet för Kurkmyran att utgöra föremål för torvkoncession.*

Vox Natura

2014-08-29

Trots de mycket torra förutsättningarna och den, för flötning rätade Armsjöbäckens effekt på grundvattennivån, fanns det klarvattenpölar på Kurkmyran (Foto 15-16) och Beatamyran. Holmmyran var den torraste myren av de tre inventerade och inga öppna vattenspeglar hittades sommaren 2014.

Foto 15. Ett mindre klarvattenparti mitt ute på Kurkmyran (nära punkt A04). Här påträffades både **ljungpipare**, **grönbens** och **gulärta** med häckningskriterier (upprörd/varmande).

Foto 16. Ett parti med vattenspeglar i den så kallade lag-zonen nära punkt A10 på Kurkmyran. Här påträffades både **grönbens** och **gulärta** (Foto 17-18) med häckningskriterier (upprörd/varmande).

Bild 2

Ytterligare står att läsa i Länsstyrelsens beslut daterat 2014-02-13 i andra stycket under avsnittet "Fåglar" att *"Kurkmyran är den minst påverkade myren men den centrala delen saknar gölar och andra vattensamlingar vilket innebär att förutsättningar för flertalet myrhäckande arter saknas. Myrens södra del och flikarna mot norr är i huvudsak be vuxna med myrtallar och utgör en fågelfattig miljö. Miljön kring Armsjöbäcken har påverkats av grävning/kanalisering och här kan det finnas en del häckande fåglar men skyddsvärdet är minimalt."*

Att Kurkmyran i beslutet sägs "saknar gölar och andra vattensamlingar" är anmärkningsvärt. Vi bifogar ett utdrag (bild 2) ur rapporten "Häckfågelfaunan på Kurkmyran/Beatamyran i Vitvattnet och Holmmyran i Brännland – samt synpunkter på NEOVA AB:s miljökonsekvensbeskrivning", (Underbilaga A till bilaga 1). Denna visar på något helt annat än att Kurkmyran är en torr myr.

Vattendrag

Vattenprover och vattenkvalitet

Redovisade resultat från Neovas vattenprover enligt kartbild (bild 3) visar på kraftigt påverkade vattendrag, bland annat avseende färgtal.

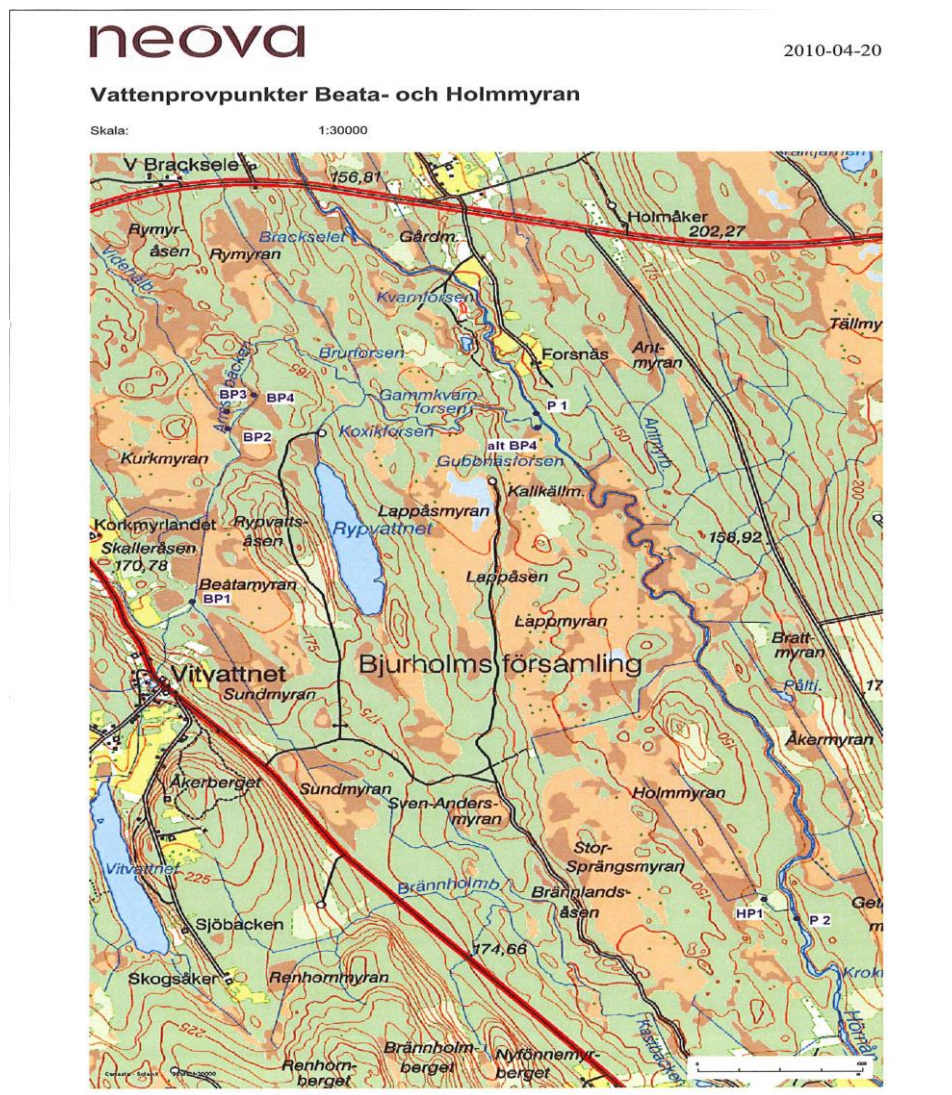

Bild 3

BP1 - belägen precis nedströms utloppet från Beatamyran

BP2 - ligger i utloppet av Videhålbäcken

BP3 - vattenprov i ett annat vattendrag(Videhålbäcken)

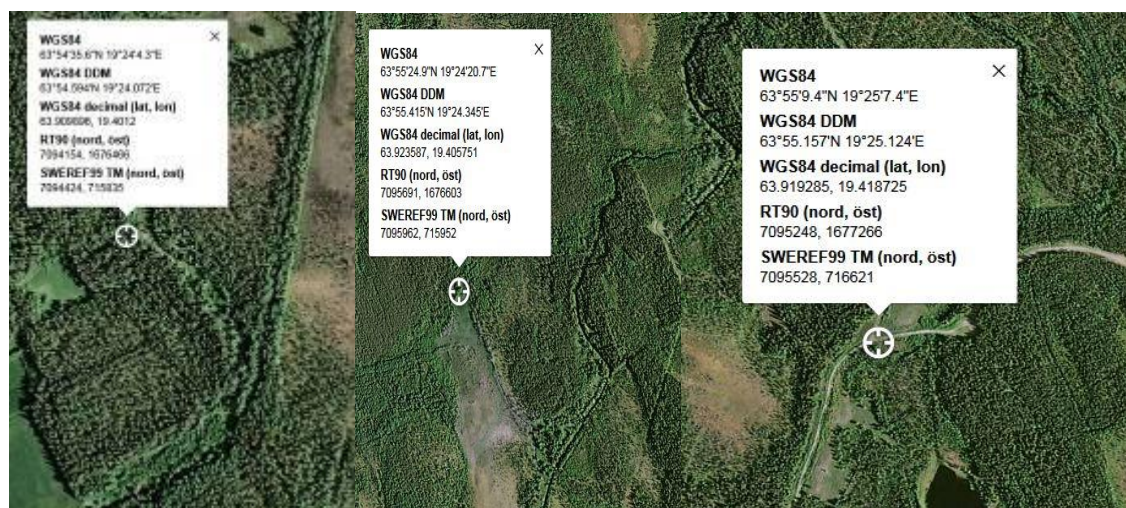
BP4 – 2 alternativa punkter, båda ligger i direkt anslutning till ett blött myrområde.
(här kunde Neova tydligen inte bestämma sig)

P1 - det enda vattenprovet utan inblandning av myr eller diken.

HP1 - i diket på Holmmyran

P2 – i utloppet från diket på Holmmyran

Neova verkar ha valt ut sina provpunkter från kontoret med omsorg och nedan redovisas de koordinater (bild 4) som sedan uppgetts i MKB:n.

BP1

BP2+BP3

BP4

HP1

P2

P1

Bild 4 - koordinater

Tydligt är att Neovas egna GPS-koordinater inte stämmer överens med de provpunkter som uppgetts på kartan. Följer vi koordinaterna hamnar vi på smått märkliga ställen:

BP1 – den del av Armsjöbäcken som blev avgrävd på 50-talet. Detta är samma ställe som det "mindre vattendrag" Neova hänvisade till att stilla SGU:s oro över grundvattennivåerna.

BP2 och BP3 - samma koordinater har angetts för båda provpunkter och är belägna i Kurkmyrans absoluta norra ände. Det enda vattendrag som finns här är Videhålbäcken

BP4 – mittemellan de två alternativ som angetts på kartan. Det enda vatten som finns här är ett dike.

HP1 – mitt på Holmmyran där det enda alternativet kan vara en vattenspegel.

P2 - diket från Holmmyran.

P1 – den enda provpunkt som på kartan såg rättvis ut. Vid angivna koordinater hamnar vi emellertid på en mätpunkt cirka 360 meter från Hörnån - mitt i skogen.

- *Vi vill få en förklaring till Neovas val av provpunkter som vi ställer oss starkt kritiska till.*
- *Vi vill även få en förklaring till varför inte Länsstyrelsens handläggare har reagerat på detta utan godtagit uppgifterna som grund för sitt beslut.*

Efter kontakt med Miljöanalysenheten på Länsstyrelsen för frågor kring Armsjöbäckens vattenkvalitet får bybon och markägaren Marcus Jonsson uppgifter om att Armsjöbäcken "är ett för regionen mycket klart vattendrag." Vidare informerar Miljöanalysenheten att "Avseende bottenfaunan kan man konstatera att Armsjöbäcken har en artrik fauna. Vid provtagningen 2014 återfanns 56 taxa (i princip = arter) (röd markering). Detta gav plats nummer 11 av 91 provtagna lokaler i kalkade vattendrag 2014." Avseende uttrycket "röd markering" hänvisade detta till en kartbild som inte bifogas i detta dokument.

- *Vi vill få svar på hur en torvbrytning vid dessa vattendrag med sin artrika fauna går ihop med miljö kvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv".*

Värdefulla vattendrag

I Länsstyrelsens beslut 2014-02-18 står att läsa "Båda vattendragen är bland de mest värdefulla i Västerbottens län och man har hittills lagt ner stora summor för att åtgärda den försurning som vattendragen drabbas av samtidigt som ytterligare medel tillförts för att de båda vattendragen efter flottningens rensningar. Dessutom finns det fastställda miljö kvalitetsnormer¹ för vatten för både Hörnån och Armsjöbäcken."

¹ Armsjöbäcken ska uppnå god ekologisk status 2027 samt god kemisk ytvattenstatus och Hörnån ska uppnå god ekologisk status 2021 samt god kemisk ytvattenstatus.

I "Interremiss brytning av torv Beatamyran" från Miljöanalysenheten daterad 2010-06-17, trycker Miljöanalysenheten bland annat på Hörnån/Armsjöbäckens betydande naturvärden. Internremissen citeras nedan i sin helhet.

"Hörnån/Armsjöbäcken utgör ett vattensystem med betydande naturvärden. Hörnån har en stor potential som reproduktionsområde för havsöring. Ån hyser även ett talrikt bestånd av harr. Närheten till Umeå innebär att ån utgör ett viktigt närfiskevatten.

I Hörnån har genomförts omfattande åtgärder för att minska effekterna av mänsklig påverkan. Bland annat har dammarna i Hörnefors och Sågforsen tagits bort, vilket innebär att det nu är fri fiskvandring i hela Hörnån samt i Armsjöbäcken upp till dammen i Lill-Armsjö. Hörnån omfattas också av ett betydande kalkningsprogram. Kalkning i vattensystemet startade redan 1986 och till och med 2009 har drygt 23 000 ton kalk spridits ut. I Hörnån har även lekgrus för öring lagts ut med helikopter. Dessutom har en omfattande utplantering av havsöringsungar genomförts i ån. Med en början 2011 planeras ytterligare insatser i och med att ån ska återställas efter flottningen. Sammantaget innebär detta att samhället, främst via olika former av stadsbidrag, satsat över 30 miljoner kronor under de senaste 20 åren.

Satsningen på Hörnån motiveras till stor del på grund av åns, i grunden, höga potential. I förhållande till många andra kustmynnande åar rinner Hörnån till stor del genom skogslandskap. Ån är därmed förskonad från mycket av de problem som påverkar, och delvis förstört, ett stort antal av länets övriga kuståar. Dessa problem härrör från påverkan via finkorniga jordar som både bidrar med finsediment, och i många fall, med surt och metallrikt vatten.

Torvtäkter påverkar recipienten i form av en ökad transport av finmaterial och av metaller. Även vattenflödet kan påverkas. Även om åtgärder vidtas, främst i form av sedimentationsdammar, kan en negativ påverkan inte helt undvikas. I samband med oförutsägbara händelser kan denna påverkan bli omfattande. Störst risk för påverkan på djurlivet i Hörnån/Armsjöbäcken utgörs av transport och sedimentation av organiskt material samt spridning av kvicksilver. Denna påverkan kan också komma att försämra åns förutsättningar för att uppnå ett rikt växt- och djurliv. Därmed kan denna påverkan riskera att minska nyttan med de omfattande satsningar som genomförts och planeras i ån.

Sammantaget innebär detta att Miljöanalysenheten anser att det är olyckligt att etablera en torvtäkt i så nära anslutning till Hörnån/Armsjöbäcken. I förslaget till etablering har inte vattensystemets naturvärden och samhällets insatser i form av restaureringsåtgärder beaktats i tillräcklig hög grad. Vid etablering av torvtäkter bör lokaliseringen i högre grad väljas med utgångspunkt att undvika recipienter med höga natur-och nyttjandevärden."

I ytterligare en internremiss från Miljöanalysenheten daterad 2010-12-20 står skrivet "Med avseende på de stora satsningar som är gjorda och planeras i Hörnån och Armsjöbäcken är det olyckligt att man från Neova har valt ut myrområden som ligger så nära och i direkt anslutning till vattendragen. Satsningar i form av fria vandringsvägar görs för att vattendragen skall vara ekologiskt hållbara och deras

variationsrika livsmiljöer bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas. I Västerbottens sjöar och vattendrag ska den biologiska mångfalden säkerställas genom att skydda, återställa eller återskapa viktiga och variationsrika livsmiljöer.”

Av Fiskeriverket är Hörnån utpekad som nationellt värdefullt vattendrag (ACFiV 13).

”Anledningen är:

- *rödlistade och hotade arter som flodnejonöga*
- *skyddsvärda stammar som havsvandrande öringstam*
- *skyddsvärda sällsynta stammar som vattendragslekande kusharrstam*
- *fritidsfiskearter öring och harr*

Detta har inte behandlats i ansökan.”

- *Vi vill få svar på varför varken miljömålet levande sjöar och vattendrag eller miljö kvalitetsnormen för vatten har behandlats i Neovas ansökan.*

I Armsjöbäcken pågår rejäla återställningsarbeten för fullt – ett restaureringsprojekt som genomförs av Länsstyrelsen. Armsjöbäckens nedersta del restaurerades så sent som hösten 2015. Denna drygt 2 km långa sträcka ligger direkt nedströms planerad torvtäkt.

Både Armsjöbäcken och Hörnån blir recipienter av täkten vid en eventuell torvkoncession på Beatamyran m.fl., vilket medför att båda dessa vattendrag blir direkt påverkade. Sedimentationsdammar i all ära men är vi rädda om dessa vattendrag borde vi ta en titt på hur dessa täkter är belägna i sammanhanget, med hänsyn till den kraftiga damning som uppstår vid torvbrytning. (bild 5)

Bild 5 Armsjöbäckens läge i förhållande till den dammiga produktionen (koncessionsområdet markerat med rött)

- *Vi vill få svar på hur Länsstyrelsens handläggare tänkt kring fastställda miljökvalitetsnormer för Armsjöbäcken/Hörnån och hur dessa ska kunna beaktas vid en torvkoncession där Armsjöbäcken/Hörnån är recipienter.*
- *Vi vill få en motivering till det val Länsstyrelsens handläggare gjort kring att inte ta hänsyn till uttalanden i ovan nämnda interremisser.*
- *Vi vill få svar på om sedimentationsdammar även kommer att hantera den kraftiga damning som uppstår vid brytning? Detta eftersom det värdefulla vattendraget Armsjöbäcken rinner rakt igenom planerat koncessionsområde.*

Under ett samråd i november 2009 informerade Neova om att provtagningar av vattenkvaliteten i Armsjöbäcken och Hörnån genomförts både uppströms och nedströms planerade produktionsytor, samt att det vid bearbetningskoncession för torvproduktion ges nivåer på riktvärden för vattenkvaliteten. Vid överskridande av dessa riktvärden informerades även om att åtgärder kommer att vidtas. Detta skulle enligt Neova innebära att vattenkvaliteten i Armsjöbäcken och Hörnån inte kan komma att tillåtas påverkas på ett sätt som medför negativ påverkan på organismerna i vattendragen.

I Neovas MKB under punkt 15.1 Miljömål har Neova motsägelsefullt nog uppgett att *”Biologisk mångfald är gener, arter och deras samverkan samt vad de gör till nytta för ekosystemen som att rena vatten och luft. De arter och naturvärden som berörs av torvproduktionen kommer inte mer än lokalt påverka växt och djurliv.”*

Intressant och anmärkningsvärt är att kommentaren (egen understrykning) ”Jag antar (hoppas) att det har kontrollerats om Armsjöbäcken innehåller flodpärlmusslor inom den berörda sträckan och nedströms därom.” går att finna i Neovas fågelrapport.

Ovan nämnda kommentar har inte Neova beaktat i sin hantering och inte heller lyft fram. I kommentaren kan vi utläsa att en torvbrytning kommer att påverka recipienterna Armsjöbäcken och Hörnån mycket negativt och Neova vet om det. Varför skulle ornitologen som utfärdat rapporten uttrycka en oro kring en eventuell förekomst av flodpärlmusslan i Armsjöbäcken om risken för påverkan vid en torvbrytning var obefintlig?

- *Vi vill få svar på vad som egentligen gäller. Kan verkligen utlovade kontrollprogram förhindra uppkomsten av föroreningar i dessa värdefulla vattendrag eller kommer de lokalt att slås ut?*

En torvbrytning skulle innebära kraftigt försämrad vattenkvalitet som i sin tur bidrar negativt till alla de arter som förekommer i Armsjöbäcken. Vi har i tidigare yttranden uttryckt vår starka oro kring detta där vi även lyft förekomsten av olika arter i aktuellt vattendrag. Vi vill här ge exempel på ytterligare arter som hittills inte belysts men som är talrika i Armsjöbäcken:

- Stensimpa (Cottus gobio) är upptagen i Habitatdirektivets bilaga 2
Stensimpan och kräver enligt fiskbasen klara och syrerika vattendrag.

- Bäcknejonöga (bild 6a, 6b) (*Lampetra Planeri*) är upptagen i Bernkonventionens bilaga III
Enligt fiskbasen är Bäcknejonögat på stark tillbakagång
- Lake (*Lota lota*) är nära hotad (NT). Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för Sårbar (VU). (A2abcd)
Påverkan för Lake:
 1. Syrgasbrist (Viss negativ effekt)
 2. Klimatförändringar (Viss negativ effekt)
 3. Ökad näringsbelastning (Viss negativ effekt)
 4. Vattenreglering (Viss negativ effekt)
 5. Förbrukning av vatten (Viss negativ effekt)
 6. Exploatering/konstruktion (Viss negativ effekt)

Fakta kring arterna har hämtats från artdatabanken, SLU.

Bild 6a Bäcknejonöga, Armsjöbäcken

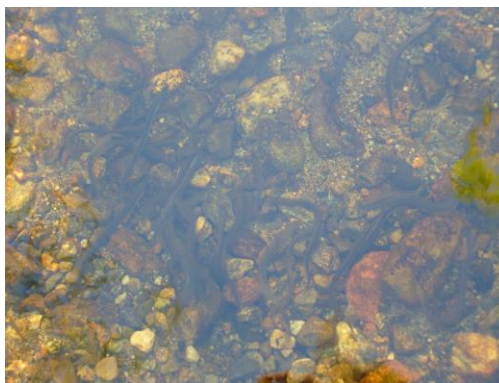

Bild 6b Lekande bäcknejonöga, Armsjöbäcken

Fåglar

Neova anlätade i september 2009 Adriaan De Jong för ett uttalande om en torvbrytnings eventuella inverkan på fågellivet inom Beatamyran m.fl. Detta bristfälliga dokument har helt ofattbart godkänts av Länsstyrelsens handläggare – en dokumentation som i första hand utförts under helt fel tidpunkt. I dokumentet redovisas att *"Synpunkter som redovisas här baseras inte på några inventeringar eller andra närmare studier av fågellivet inom området. Istället baseras de på allmänna kunskaper från fågellivet i trakten, på flerårig erfarenhet av myrfågelinventering och på en sökning av rapporter i Svalan."*

Vidare beskriver De Jong att han *"har besökt de aktuella områdena under två blåsiga dagar i slutet av september (26 och 27), en tid på året som knappast lämpar sig för ornitologiska studier. Vid dessa besök har jag genomkorsat områdets olika naturtyper och försökt bedöma områdenas värde som fågellokal under olika årstider. Jag har också försökt bedöma hur torvbrytning skulle komma att påverka fågellivet och hur eventuell negativ påverkan kunde begränsas. Slutligen har jag funderat över effekterna på fågelfaunan av olika alternativ för efterbehandling."*

Trots att en fågelinventering inte genomförts inför Länsstyrelsens beslut och trots att flertalet påtryckningar från bl.a. bybor, markägare, naturvårdsföreningen samt miljö- och byggnämnden i Bjurholms kommun framkommit begärde aldrig Länsstyrelsens handläggare någon fågelinventering från Neova.

Detta resulterade i att byborna i Vitvattnet själva bekostade en oberoende fågelinventering och anlätade ornitologen och ekologen Per Hansson, Vox Natura. Denne fick även ta del av Adriaan De Jongs (av Neova anlätad konsult) tidigare genomförda inventering. Fågelinventeringen genomfördes av Per Hansson under sommaren 2014 och visade sig ge ett annat resultat, där en helt annan bild av fågellivet på aktuella myrar för ansökan om torvkoncession trädde fram.

Detta står i stark kontrast till yttrandet daterat 2014-02-13, där Länsstyrelsens handläggare uttalar sig i frågan med den svävande formuleringen *"I nuläget finns en del fågel i området och många bybor anser att våtmarkerna inte är så påverkande av tidigare verksamhet som bolaget vill göra sken av så har det under prövningens gång, och inte heller i de överklagningar som inkommit, framkommit sådana uppgifter som gör att själva våtmarken på grund av höga naturvärden inte är lämplig för torvproduktion"*.

Fågelinventeringen borde ha utgjort en betydande del av underlagen inför Länsstyrelsens beslut, vilket inte har skett. Några citat från fågelinventeringens rapport (*underbilaga A till bilaga 1*) vill vi belysa nedan:

"Påträffade fågelarter

*Under inventeringen påträffades inte mindre än **54 olika fågelarter** i det aktuella området (Tabell 4), vilket är betydligt fler än de 14 arter som exploatörens anlätade konsult noterade i slutet av september 2009 även om man tillägger de ytterligare 10 som han bedömde kunna finnas i området. Tretton (13) av dessa 54 arter finns upptagna på endera den svenska rödlistan eller i EU:s Fågeldirektivs Bilaga I."*

*"Av de påträffade arterna har **38 bedömts häcka** på eller i direkt anslutning till de aktuella myrarna (Tabell 5). Detta innebär arter som setts med högre häckningskriterie än 4, eller med andra ord *"säkra eller troliga häckningar"* enligt rapportsystemet Svalan. Då har jag räknat bort säkra häckningar av två bevarandemässigt viktiga rovfåglar, nämligen **fjällvråk** och **tornfalk**, som sannolikt använder Kurkmyran och Beatamyran som födosöksområde. Åtta (8) av de 38 arterna är upptagna på endera den svenska Rödlistan eller i EU:s Fågeldirektivs Bilaga I."*

- *Vi vill få svar på hur Länsstyrelsens handläggare kunde godkänna Neovas undersökning kring fågellivet på myrkomplexet utan några som helst ifrågasättanden.*
- *Vi vill få svar på varför Länsstyrelsens handläggare har nonchalerat Per Hanssons, under korrekt tidpunkt, genomförda fågelinventering.*
- *Om Miljöbalkens 9 kap. 6a § första stycket andra meningen inte kan åberopas - "får tillstånd inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djurart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande." - vad finns då denna paragraf till för?*

Övriga synpunkter

Egeninitierade inventeringar

I internremiss från Samhällsutveckling/Kulturmiljö daterad 2010-08-05 framgår tydligt att det vid en kulturhistorisk inventering inför ett beslut av denna karaktär finns krav på att egeninitierade inventeringar ska hålla samma kvalitet som "särskilda arkeologiska utredningar".

Vid bedömning om huruvida verksamhet bör tillåtas med koppling till KML (Kulturminneslagen) ställs därmed krav på utförarens kompetens och inventeringens ambitionsnivå.

- *Vi vill få svar på varför Länsstyrelsens handläggare inte har krävt en mer djupgående inventering inför beslutet. I synnerhet då spår av gammal boplatz misstänks ha identifierats.*

Korrespondens mellan parter

I en kompletteringsbegäran "Komplettering av ansökan om bearbetningskoncession för torv för Beatamyran m.fl." daterad 2011-02-01 ber Länsstyrelsens handläggare Neova om ursäkt för att de ställer kompletteringsfrågor Neova måste besvara inför beslutet. Detta uttalande av Länsstyrelsens handläggare anser vi vara högst anmärkningsvärt, se utdrag från skrivelsen nedan.

I inledningen skriver Länsstyrelsens handläggare *"Ansökan och MKB har i vissa delar kompletterats enligt tidigare utskickad kompletteringsbegäran. I vissa delar är kompletteringarna fortfarande bristfälliga och kräver fortsatt ytterligare kompletteringar.*

Dessutom skickades ansökan i denna remissrunda även till Bjurholms kommun som inkommit med yttrande som kräver en del förtydliganden. Ytterligare några kompletteringspunkter har tillkommit efter att Länsstyrelsens miljöanalysenhet påpekat ytterligare brister i den 2:a remissrundan. Jag ber om ursäkt för detta men hoppas att det inte ställer till några problem då det är bättre att ansökan är komplett vid kungörelsen."

I samma kompletteringsbegäran från Länsstyrelsen till Neova står under tredje stycket punkt 11.2 Vattendragens naturvärden skrivet *"Vad gäller beskrivningen av nuvarande status har ni angett att båda vattendragen har god ekologisk status. Enligt vatteninformationssystemet för Sverige, Vattenmyndigheternas vattendatabas (<http://www.viss.lst.se/>) har Armsjöbäcken bara måttlig ekologisk status i området för den planerade tälten."*

- *Vi ställer frågan om ovan citerat uttalande är lämpligt från en handläggare på en statlig myndighet?*
- *Vi vill få svar på vad Länsstyrelsens handläggare egentligen menar med sitt yttrande "bättre att ansökan är komplett vid kungörelsen."*

- *Vi ställer oss även frågande till om Länsstyrelsens handläggare ska vara vägledande för ett exploateringsföretag som ansöker om torvkoncession, kopplat till sista stycket ovan.*

Villkor i Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsens handläggare har framhållit att fastställda krav/villkor som ställs på Neova i beslutet är de starkaste som någonsin ställts på någon torvexploatör i landet! Detta bekräftas av Neova i yttrandet daterat 29 oktober 2014 där de avslutar sitt yttrande med *"Utredningsvillkoren och övriga villkor som Länsstyrelsen satt upp i beslutet är också betydligt hårdare än brukligt."*

Nedan lyfter vi fram några av de villkor som Neova har att förhålla sig till enligt Länsstyrelsens beslut:

- Ingen verksamhet får bedrivas under älgjaktens 2 första veckor
- Begränsningar vid närmaste bostäder avseende buller från verksamheten har gränsvärden mellan 40 – 50 dB(A), det lägsta värdet nattetid mellan kl. 22:00-07:00, dock med tillåtelse om momentanvärden på högst 55 dB(A) under samma tidpunkt.
- *Vi ställer frågan hur ofta torvproduktion normalt förekommer i början på september i norra Sverige. Detta med hänsyn till uppsatt krav på att ingen produktion får bedrivas under älgjaktens 2 första veckor.*
- *Vi vill få svar på varför Länsstyrelsens handläggare inte krävt en bullerutredning inför beslutet.*

Ytterligare villkor satta av Länsstyrelsen är att:

- Halten av suspenderat material får inte överstiga medelvärde på 20 mg/l och 25 mg/l vid enstaka tillfälle.
- Arbete får ske dygnet runt under skördesäsong trots att det endast är 250 m till närmaste boende utan någon skyddsbarriär i form av skog eller dyligt.
- Torvproduktion får inte bedrivas under omständigheter när vinden överstiger 8 m/s.

Länsstyrelsens uppsatta gränsvärden i vårt ärende avseende halten av suspenderat material till recipienten (Armsjöbäcken), kan vi jämföra med ett beslut som Länsstyrelsen i Skåne fattade år 2010. Berörda myrar där är Röglamossen och Ramnasjömossen. Efter det att kommunen föreslagit ett högsta medelvärde på 5 mg/l liter fastställde Länsstyrelsen ett mer generöst värde - 12 mg/l som medelvärde och 25 mg/l vid enstaka tillfälle. I detta aktuella ärende har bolaget även restriktioner när det gäller arbetstider. Detta för att inte störa närboende.

På Röglamossen är avståndet till närmsta bostäder cirka 300 m med en skogsbarriär mellan och där är det arbetsförbud om nätterna. På Ramnasjömossen är avståndet till närmsta fastighet cirka 800 m och där ska det vara tyst på nätterna under helger.

- *Vi ställer frågan om det är Neova som ska ställa villkoren till Länsstyrelsens beslut? Neovas förslag till gränsvärden i miljökonsekvensbeskrivningen är identiska med de gränsvärden Länsstyrelsen ställt i sina krav till*

exploateringsföretaget. Detta avser både gränsvärden för buller, vind och halten av suspenderat material till recipienten.

Naturvärdesklass 3

I Länsstyrelsens beslut daterat 2014-02-13 finns ett uttalande om naturvärdesklass 3 som säger att *"Våtmarken saknar därmed höga naturvärden som riskeras skadas vid torvbrytning."* Detta uttalande är väldigt generaliserande. På Länsstyrelsens egen hemsida går det att få sig information om de olika VMI-klasserna.

- Klass 3 objekt består av allt ifrån helt opåverkade våtmarker med relativt höga naturvärden till mer störda våtmarker med vissa bevarade naturvärden och är av lokalt bevarandevärde. Klassen kan innefatta objekt som till vissa delar är störda och annars intakta. Ingrepp kan tillåtas om påverkan på natur- och kulturvärden begränsas.²

Här kan vi dra slutsatsen att Länsstyrelsens handläggare väljer att uttrycka sig fördelaktigt för exploatörens vägnar.

Våtmarkers värde

I Neovas miljökonsekvensbeskrivning som inkom till Länsstyrelsen 2011-06-16 står att läsa följande under punkt 8 Efterbehandling, fjärde stycket:

"ÅTERSTÄLLNING TILL VÅTMARK

Bristen på våtmarker har gjort att den vanligaste efterbehandlingen är återställning till igenväxande sjö eller våtmark. Behandlingarna är ofta framgångsrika och har lett till både en förbättrad miljö och en ökning av den biologiska mångfalden. Det är framförallt viktigt att få igång produktionen av vitmossor men även andra myrväxter för att främja torvproduktionen och öka artrikedomen igen."

En spontan fråga som uppstår är om det inte är bättre att helt avstå från att överhuvudtaget förstöra den våtmark Neova själva påpekar är en bristvara? Att det sedan framgår att behandlingar ofta är framgångsrika väcker nästa frågeställning – vad händer med de behandlingar som inte är framgångsrika?

I samma dokument står under punkt 11.1.1 att läsa *"Om området lämnas att utvecklas fritt kommer det att ske en ökad tillväxt av torv. Troligen kommer det för lång tid framöver att finnas blötare surstråk utan trädbevuxning."*

- *Hur stämmer detta med regeringens beslut om preciseringar av miljökvalitetsmålen och etappmålen i miljömålssystemet?*³

I regeringens beslut under avsnittet "Natur och kulturmiljö" andra stycket anges följande precisering för myllrande våtmarker, *"Torvbrytning sker med stor hänsyn till miljö- och kulturhistoriska värden och endast i myrar med ringa naturvärden som redan är kraftigt påverkade av dikning eller torvtäkt. Torvbrytning förhindrar våtmarkens möjlighet att behålla ekosystemtjänsten kollagring. Verksamheter som påverkar våtmarkerna negativt visar stor hänsyn så att skador på våtmarkerna*

² [http://www.lansstyrelsen.se/norrboten/Sv/miljo-och-klimat/tillstandet-i-miljon/vatmark/Pages/vatmarksinventering-\(vmi\)-i-norrbotens-lan.aspx](http://www.lansstyrelsen.se/norrboten/Sv/miljo-och-klimat/tillstandet-i-miljon/vatmark/Pages/vatmarksinventering-(vmi)-i-norrbotens-lan.aspx)

³ <http://www.regeringen.se/contentassets/1941c045c62d446c9ed4392bfaf80130/svenska-miljomal---preciseringar-av-miljokvalitetsmalen-och-en-forsta-uppsattning-etappmal-ds-201223>

undviks eller minimeras. Hänsyn tas till våtmarksanknutna arters spridningsmöjligheter i planeringen av olika verksamheter, så att fragmentering av arters livsmiljöer inte sker och nya barriärer inte skapas.”

I Neovas miljökonsekvensbeskrivning går även att läsa ”I torvutredningen (SOU 2002:100) konstateras bland annat att ur klimatsynpunkt är de bästa valen att producera torv från redan dränerad mark eller från myrar med särskilt hög metanavgång. Detta kan innebära ett totalt bidrag till växthuseffekten som liknar det som gäller för skogsbränsle även sett ur ett relativt kort perspektiv.”

Myrar som växer samlar upp koldioxid samt fungerar som kolfällor, dvs. binder och bevarar kol. Detta framhäver även Neova så om de nu vill slå ett slag för miljön är vår uppmaning till Neova att bryta myrar de inte själva hävdar kommer fortsätta växa.

- Vi ställer frågan varför dessa myrar inte kan lämnas orörda där de får fortsätta agera kolfällor och samla upp koldioxid.

Naturvårdsverkets rapport 6605

Nedan presenteras några utdrag från Naturvårdsverkets rapport 6605
”Prövningsvägledning för torvtäkter, Lokalisering”

”I förarbetena till bestämmelsen om stoppregeln hänvisas till miljökvalitetsmålet myllrande våtmarker. Det anges att brytning av torv ska ske med stor hänsyn till vilken påverkan det får på hydrologin och påverkan på den biologiska mångfalden och kulturhistoriska värden ska undvikas. För att nå målet bör torvtäkt endast bedrivas i torvmark som redan är kraftigt påverkad av dikning eller i ofullständigt utvunna täkter som inte bedöms vara lämpliga restaureringsobjekt. (prop. 2008/09:144 s. 20.)”

Naturvårdsverket vill framhålla att ”Prövning av torvtäkter ska göras restriktivt för att värna våtmarkernas funktion i landskapet enligt 9 kap. 6 g § MB och förarbetena till denna bestämmelse” för att miljökvalitetsmålet Myllrande våtmarker ska kunna nås.

Naturvårdsverket bedömer att ”Inom ramen för prövning av torvtäkter bör hänsyn tas till olika ekosystemtjänster, djur- och växtliv och deras biotoper ur ett landskapsperspektiv” för att miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv ska kunna nås.

”I förarbetena framhålls att täkt innebär uttag av naturresurser som inte är förnyelsebara. Det är särskilt viktigt vid nyetablering av en täkt att det är möjligt att vid prövningen ta ställning till dels om det innebär en god hushållning att bryta täktmaterialet, dels om täktens lokalisering är lämplig med hänsyn till det intrång i miljön som täkten innebär. I en ansökan om tillstånd ska verksamhetsutövaren visa att det är förenligt med god hushållning att utvinna materialet. En ansökan kan avslås med motiveringen att behovet kan tillgodoses med material från en annan täkt. (prop. 2008/09:144 s. 12 f.)”

Förslag till nollalternativ

I Neovas miljökonsekvensbeskrivning står att läsa, *"nollalternativ till produktion av energitorv på Beatamyren m.fl. är att nuvarande markanvändning fortsätter, det vill säga skogligt impediment. Som rekreatjonsområde används områdena till jakt."*

Detta är en grov förenkling över områdets verkliga rekreatjonsvärde. I flertalet handlingar/yttranden har det tydligt framkommit att det aktuella området är ett flitigt använt rekreatjonsområde utöver jakt. Skidåkning, svamp- och bärplockning, skoteråkning och fiske är vanligt förekommande aktiviteter, beroende på säsong.

Vårt förslag till nollalternativ är att restaurera dessa områden för att ytterligare stärka målet myllrande våtmarker.

Första steget i ett sådant arbete skulle vara att omgäende återuppliva de långt gångna planer som tidigare fanns kring Kurkmyran, då i samarbete med Holmen skog. Planer fanns på att skapa ett ca 1 ha stort vilt/fågelvatten mellan Korkmyrlandet och Kurkmyran. Holmen kontaktades våren 2009 i egenskap av rågranne gällande ett vilt/fågelvatten beläget på "Rockelänget" - en gammal uppodlad mosse som ligger precis i rå med Kurkmyran. Våtmarksansvarig på Holmen, Torbjörn Åhman, gjorde då ett besök i området och blev överväldigad över dess potential. Enligt Torbjörn hade Holmen i över 20 års tid sökt ett lämpligt objekt för våtmarksområde i Bjurholm - nu hade man äntligen hittat det.

Utöver att skapa ett litet vilt/fågelvatten på Rockelänget skulle vattnet som rinner mellan Rockelänget och Kurkmyran dämmas upp i Kurkmyrans sydvästra del, för att sedan följa naturlig lutning nordöst. Med den åtgärden skulle den gamla mossen vattenfyllas med ett djup av ca 50 cm och Kurkmyran blötläggas. Efter muntligt beviljande från Länsstyrelsen påbörjades uppmätningar med laser för att kartlägga området. I och med att Neova hösten 2009 visade intresse av att ödelägga hela området lades samtliga beskrivna planer på miljöfrämjande åtgärder dessvärre ned.

Något positivt har faktiskt framkommit under alla dessa år som passerat sedan Neova dök upp och hotade ödelägga vår idyll. Vi bybor har insett att vi kan, och bör, stoppa läckaget från Beatamyran som är den enda påverkade myren av dessa två. Då endast ett utlopp från Beatamyrans dikningar existerar skulle byn med mycket enkla medel ha möjlighet att stoppa läckaget från myren(bild 7) och samtidigt göra stora goda gärningar för miljön enligt nedanstående:

1. Beatamyran skulle genast bli betydligt blötare. Därigenom skulle värdet för bland annat myrfåglar öka markant.
 2. Vattnet i Armsjöbäcken skulle få betydligt bättre status även nedströms. Det i sin tur bidrar då till att nå Länsstyrelsens tidigare nämnda miljökvalitetsnormer.
- Vi vill att Naturvårdsverket får titta på detta förslag.

Bild 7 Utloppsdiket från Beatamyran och en av Neovas provpunkter vid vattenkontrollen

Rapport över myrområdet

Jan Elveland (JE), FD, universitetslektor och docent i ekologisk botanik besökte myrarna 7 juni 2014 och nedanstående text är utdrag ur hans skrivelse "Rapport över arbete rörande det tilltänkta torvexploateringsområdet vid Vitvattnet, Bjurholm"

*"Jag besökte Vitvattnet, Bjurholm på Pingstafton och ägnade en heldag åt att gå runt i de exploateringsshotade myrmarkerna, med kraftsamling på **Kurkmyran**, som är i stort sett opåverkad av mänsklig aktivitet så när som på en del otydliga spår av våtsslåtterepoken. Med mig i fält hade jag ett par bybor, med den närmast myren boende Marcus Jonsson som huvudsaklig guide. Även Beatamyran besöktes, ett av speciellt dikningar mer påverkat myrområde, torrare och mer igenvuxet, vars värden definitivt inte är signifikanta för hela det planerade ytvinningsområdet!*

Jag blev orienterad om detta ärendets historik och har också tagit del av beslutet från Länsstyrelsen som tillstyrker exploatering och som ju har överklagats av ett tjugotal instanser.

Ovan nämnda Kurkmyran, vars Västra kant ligger endast ca.250m från Jonssons gård, är ett värdefullt och representativt objekt med ett antal moränholmar med skog i olika successionsstadier (vissa kan vara potentiella nyckelbiotoper), hydrologiskt i stort sett orörd och med ett spektrum av olika, regiontypiska växtsamhällen representerade: Mosseartade ristuv-/tallsamhällen, fast-och mjukmattekärr av olika typsamt – speciellt i den norra delen – vegetation som påverkas av översvämningar från Videhålbäcken (bäver!), med bl a stylväxtar, högvuxen flaskstarr och videuppslag. Betydande delar av kärren har tidigare utnyttjats för slåtter, vilket framgår av gamla kartor från ägoskiftningen.

Hjortronblomningen i stora delar av de risrikare partierna var överväldigande på Kurkmyran och även på Beatamyran, vilket står i bjärt kontrast till uppgifter i tillståndshandlingarna där det sägs att "ingen av myrarna är bärande, dvs tillgången på hjortron och bär är sparsam". Produktionen av hjortron i norrländska myrar är ju synnerligen variabel mellan åren, av olika skäl, men arten ifråga växer här mycket rikligt och bär stora mängder bär under de goda åren – senast 2013 och troligen även detta år om pollination, nederbördsmonster och temperatur förblir gynnsamma!

*En sak jag reagerade på är att den synnerligen värdefulla, och utvecklingsbara, **Armsjöbäcken** rinner genom koncessionsområdet och den kommer med stor sannolikhet att påverkas starkt negativt av de planerade torvtäkterna!*

Länsstyrelsen har ju uppenbart planer på, och resurser för, insatser för att ytterligare höja bäckens värde för vattenlevande organismer, inkl fiskbestånden, i likhet med de satsningar som gjorts i recipienten Hörnån.

Det är svårt att se hur detta går ihop med den tillstyrkta torvexploateringen. I överklagandena har, vad jag förstår, en betydande del kompletterande information och tillrättalägganden gjorts som borde vara av stor betydelse för ärendets slutliga lösning. Att boendemiljön, friluftslivet och sammantaget livskvaliteten för de boende i Vitvattnet skulle drabbas synnerligen svårt av en så närliggande, betydande torvutvinning, under många år, som den Neova planerar är ställt utom all tvivel.

Torvbrytning för energiutvinning är på många sätt 'risky buisness', där bl a energipriser, andra energikällors utveckling, drivmedelskostnader osv spelar stor roll. Man kan fråga sig vad som händer om ett så vidlyftigt utvinningsföretag som detta, av ekonomiska eller andra skäl, går i stå om ett antal år...

Jag är övertygad om ett slutligt återkallande av tillståndet att idka torvbrytning på de aktuella myrarna på de allra flesta håll, i och utom länet, skulle ses som ett mycket positivt och ett, mot bakgrund av ny information i ärendet från olika håll, konstruktivt och väl underbyggt beslut!

Jan Elveland"

Även Jan Elveland som sakkunnig trycker i sitt utlåtande på riskerna för Armsjöbäcken och att detta värdefulla vattendrag kommer att bli starkt påverkat om en torvbrytning kommer till stånd.

Beviljande eller avslag av Länsstyrelsen?

För att påvisa att Länsstyrelsen faktiskt har en möjlighet att ge avslag till ansökan om brytning av energitorv lyfter vi fram några avslag från Länsstyrelsen. Se utdrag från sammanfattande bedömning i respektive ärende nedan. Ytterligare avslag hänvisas till i slutet av detta yttrande.

Länsstyrelsen Jämtland 2015-12-07 dnr:543-7950-13

"Koncession får enligt 7§ torvlagen endast meddelas om det från allmän synpunkt är lämpligt att verksamheten kommer till stånd. Nyttan från energipolitisk synpunkt ska vägas mot de negativa effekter som verksamheten kan få på andra samhällsintressen såsom naturvårdsintressen, den fysiska planeringen, försvarets intressen, näringspolitiska intressen, arbetsmarknadspolitiska intressen, regionalpolitiska intressen och rennäringens intressen. I förarbetena betonas att naturvårdsintressena måste vägas tungt vid prövningen (prop. 1984/85:120). Naturvårdsverket har i sin prövningsvägledning för torvtäkter (Naturvårdsverkets rapport 6605) som publicerades i februari 2014 betonat att bedömningen om koncession är lämplig från allmän synpunkt ska göras utifrån dagens energipolitik."

"Samhällets syn på torvbrytning idag framgår bl.a. av propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163). I den framhålls att torv är en inhemsk energikälla med betydelse för Sveriges försörjningstrygghet. Torvbrytning ska dock ske med stor hänsyn till natur- och kulturvärden."

Länsstyrelsen Jämtland 2014-01-20 dnr:543-3905-13

"Vid anläggandet av en energitorvtäkt skalas det översta lagret av markvegetationen av och betet för bl.a renar försvinner. De kantdiken och tegdiken som behövs för avvattning av torvtäktens yta kommer att försvåra eller till och med omöjliggöra för samebyn att använda Storflon för uppsamling och flytt. Länsstyrelsen gör bedömningen att den planerade verksamheten skulle innebära en påtaglig skada på riksintresset för rennäringen och att verksamheten därför inte kan tillåtas."

Med hänsyn till den aktuella myrens naturvärden samt riksintresset för rennäring anser Länsstyrelsen att bestämmelserna i 2kap. 6§ miljöbalken om en god lokalisering inte är uppfyllda. Länsstyrelsen gör också bedömningen att den planerade ytterligare skulle försvåra möjligheten att nå miljökvalitetsmålet Myllrande våtmarker."

"Länsstyrelsen anser sammanfattningsvis att det ur allmän synpunkt, enligt 7 § lagen om vissa torvfyndigheter, inte är lämpligt att bedriva energitorvtäkt på Storflon. Bolagets ansökan om bearbetningskoncession ska därför avslås."

Länsstyrelsen Jämtland 2015-05-11 dnr:543-3940-13

"Koncession får enligt 7 § torvlagen endast meddelas om det från allmän synpunkt är lämpligt att verksamheten kommer till stånd. Nyttan från energipolitisk synpunkt ska vägas mot de negativa effekter som verksamheten kan få på andra samhällsintressen så som naturvårdsintressen, den fysiska planeringen, försvarets intressen, näringspolitiska intressen, arbetsmarknadspolitiska intressen, regionalpolitiska intressen och rennäringens intressen. I förarbetena betonas att naturvårdsintressena måste vägas tungt vid prövningen (prop. 1984/85:120). Naturvårdsverket har i sin prövningsvägledning för torvtäkter (Naturvårdsverkets rapport 6605) som publicerades i februari 2014 betonat att bedömningen om koncession är lämplig från allmän synpunkt ska göras utifrån dagens energipolitik."

"Samhällets syn på torvbrytning idag framgår bl.a. av propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163). I den framhålls att torv är en inhemsk energikälla med betydelse för Sveriges försörjningstrygghet. Torvbrytning ska dock ske med stor hänsyn till natur- och kulturvärden."

"Eftersom Länsstyrelsen gör bedömningen att lokaliseringen är olämplig bl.a. utifrån artskyddet, ur vatten- och bullerperspektiv samt utifrån att myren i stort sett är hydrologiskt opåverkad kan brytning av torv på Bölesmyren inte tillåtas. Det är från allmän synpunkt inte lämpligt att verksamheten kommer till stånd och därför avslår Länsstyrelsen ansökan om bearbetningskoncession"

Jämförelser mellan ärenden

Nedan sker en mer djupgående jämförelse mellan det sistnämnda beslutet och vårt beslut avseende nollalternativ och alternativa lokaliseringar, buller, friluftsliv och fågelinventering. Jämförelsen sker alltså mellan Bölesmyren och Kurkmyran. Bölesmyren är sedan tidigare påverkad men kan i övriga avseenden anses jämförbar med Kurkmyran.

a. Nollalternativ och alternativa lokaliseringar

Bölesmyren

Nollalternativet innebär att Bölesmyren fortsätter att vara en torvmark som tidigare är påverkad av dikning. En konsekvens av nollalternativet är därmed en succesiv avgång av växthusgaser som bidrar till den globala uppvärmningen

Fem andra myrar har redovisats som alternativa lokaliseringar, men beroende på bl.a. höga naturvärden, olämplig torvkvalitet och negativa fastighetsägare har dessa alternativ förkastats.

Kurkmyran

Nollalternativet innebär att om området lämnas att utvecklas fritt kommer det att ske en ökad tillväxt av torv med efterföljande beskogning. Troligen kommer det för lång tid framöver att finnas blötare surstråk utan trädbevuxning.

b. Buller

Bölesmyren

Närmaste bostadshus ligger i Öst äng, ca 670 meter från den planerade produktionsytan. Enligt utförd bullerutredning skulle Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller kunna uppfyllas utan särskilda åtgärder. Enligt beräkningen skulle transporter till och från väg 321 inte innebära några bullerstörningar vid bostäder.

Kurkmyran

Det finns boende väster om Beatamyren & Kurkmyran som kan komma att se verksamheten och höra ljud från produktion & transport. Den vegetationsspärr som sparas mot bebyggelsen i Korkmyrlandet & Vitvattnet kan dämpa ljudet till viss del.

c. Friluftsliv

Bölesmyren

Bölesmyren korsas av en skoterled samt används för hjortronplockning.

Kurkmyran

Kurkmyran/Beatan korsas av en skoterled samt används för hjortron, tranbär, svamp, blåbär och lingon plockning. Jakt. Nyttjas även flitigt för fiske efter Armsjöbäcken och för skidåkning på vintern.

d. Fågelinventering

Bölesmyren

Fågelinventeringen utfördes sommaren 2014 och då påträffades 36 fågelarter som visade tecken på möjlig häckning. Fyra av dessa arter är markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen. Dessa är orre, grönbena, ljungpipare och spillkråka. Dessutom häckar storspov som är rödlistad(sårbar). Vid torvbrytning i området skulle fyra av de prioriterade arterna missgynnas starkt.

Kurkmyran

Fågelinventeringen utfördes sommaren 2014 och då påträffades 56 fågelarter varav 38 arter bedöms häcka på eller i direkt anslutning till myren. 8 av de 38 arterna är upptagna på endera den svenska rödlistan eller i EU:s Fågeldirektiv.

Noteringar från samtal med närboende vid torvkoncession

Skrottmyran, Ljusdal

Bybo och markägare Marcus Jonsson var 2016-03-19 i kontakt med en närboende vid Skrottmyran där torvbrytning pågått i 33 år. Vederbörande försökte i första hand få kontakt med närboende vid Stormyran, Morvallen, där bearbetningskoncession beviljades år 2007 och som Länsstyrelsens handläggare hänvisat till i sitt beslut (*Drn 543-20-05*). Detta var emellertid inte genomförbart eftersom ingen närboende finns kvar där idag – orsaken till detta låter vi vara osagt.

Noteringar utifrån samtalet återges nedan – vi kallar närboende i samtalet för Anna;

Anna bor cirka 250 m ifrån Skrottmyran där torvbrytning nu pågått i 33 år.

Torvbrytningen på Skrottmyrans är det starka skälet till att koncession beviljades till Stormyran år 2007.

På frågan hur Anna ställer sig till torvbrytningen på Skrottmyran berättar hon att hela byn varit positiv till detta ända från början. Anledningen till den positiva inställningen är möjligheten till arbetstillfällen och för Annas del har både son, dotter och make ända från brytningens start varit sysselsatt på täktområdet under högsäsong, d.v.s. sommarmånaderna.

Anna berättar att hon i början upplevde oljudet från tåkten som väldigt störande men att det blev en vana efter någon månad. Privat åsikt är att det säkert är lättare att tänka så för den som har anledning att ställa sig positiv till brytningen.

Anna beskriver också hur hon tidigare fick springa ned till täktområdet och stoppa produktionen så fort vinden låg fel, på grund av den kraftiga damningen. Följden av detta blev att altanen täcktes av ett tjockt lager damm, tvätten fick tvättas om och till och med bilarnas kupéer fick städas ur!

Brand på tåkten uppstod ett flertal gånger per år vilket innebar att Anna med familj fick ringa in grannar och vänner för att hjälpas åt att släcka bränderna. Släckningsarbetet var fruktansvärt svårt eftersom "det slutar ju aldrig att brinna" och

den lukt som uppstår vid en torvbrand beskriver Anna som obeskrivbar - "det luktar som f-n".

När jag informerar Anna om att våra vatten i byn är några av de värdefullaste i Västerbotten reagerar hon och säger "Oj - ja då ska ni verkligen inte bryta någon torv för vattnet blir alldeles brunt, ja fruktansvärt brunt! Är ni rädda om vattnet – då ska ni inte bryta torv".

Anna berättar om ett tillfälle när hon tillsammans med sin dotter tog en ridtur på cirka 20 mil som tog ungefär en vecka. På vägen hem var det väldigt varmt och hästarna behövde följaktligen vatten. Anna fick lov att ringa sin man för vattenleverans som tog med sig ett par hinkar och hoppade in i bilen. Han körde ut till Anna och dottern som då befann sig bredvid vad de kallar "Kanalen", vilket är det vattendrag där sediment från torvtäkten rinner ut. Hästarna vägrade dricka vattnet...

Anna berättar även om en fiskgjuse som häckat i närheten av myren i många år innan torvbrytningen kom till stånd. Fiskgjusen hade även börjat bygga bo startåret men avbröt och flyttade direkt när koncessionen påbörjades. Efter överenskommelse lämnade företaget det aktuella området och fiskgjusen återvände då.

Slutligen beskriver Anna det aktuella läget kring koncessionsområdet. Hon nämner att inga närboende finns kvar vid Stormyran idag. Verksamheten på torvtäktena är knapp till följd av svikande efterfrågan på energitorv från värmeverken. Fjölårets produktion ligger kvar på myrarna...

Annas information i ovan återgivna samtal stärker våra farhågor i många avseenden!

Norrbomyren, Gävle

Jonsson var 2016-03-20 även i kontakt med Ulla-Bett Rehn, närboende vid Norrbomyren vid Dalälven i Gävle, där torvkoncession beviljades år 1983. Mellan Ulla-Betts hus och aktuellt koncessionsområde är avståndet cirka 300 meter där en 80 meter hög rullstensås skiljer dem åt. År 2013 kalhöggs skogen på rullstensåsen och då började problemen med damning från koncessionsområdet. Ulla-Bett berättar att när vinden ligger mot huset blåser torvdamm upp på gården och det händer till och med att torv hamnar på smörgåsen vid frukost. Ulla-Bett berättar även att hon själv under årens lopp utvecklat allergi med behov av inhalator och att en av hästarna varit sjuk en längre tid.

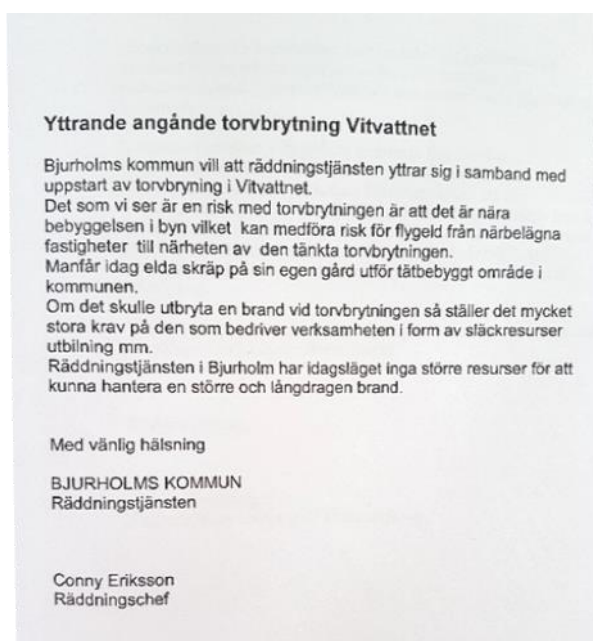
Under år 2014 sinade familjens brunn och det visade sig då att grundvattennivån sänkts med inte mindre än 4 meter. För att få tillgång till vatten fick familjen Rehn borra 22 meter till en kostnad av 167 000 kronor – en kostnad de själva fick stå. Dessutom finns idag även behov av reningsverk för vattnet. Familjens hus är byggt 1832 och Ulla-Bett informerar om att det aldrig tidigare varit något problem med vattnet – varken avseende kvalitet eller tillgång.

Familjen Rehn driver idag en rättsprocess mot Neova till följd av den sänkta grundvattennivån där Neova, enligt information, begärt rättshjälp i ärendet. Ulla-Bett informerar även om att brytningen på området idag avser odlingstorv då efterfrågan på energitorv i området är svag.

Ulla-Betts information i ovan återgivna samtal stärker våra farhågor i många avseenden!

Reflektioner efter samtal med närboende vid torvkoncessionsområden

En allvarlig aspekt är den stora brandrisken som de facto uppstår på en torvtäkt - kopplat till Bjurholms kommuns räddningstjänst och dess bristande resurser. Detta har ansvarig räddningschef tidigare yttrat sig om till Länsstyrelsen, se yttrandet nedan.

- *Vi vill veta vilken typ av beredskap som är tilltänkt i detta avseende då räddningstjänsten i Bjurholms kommun har bristfälliga resurser.*
- *Vi vill även veta vem som ansvarar för släckningsarbete vid brand. Det kan väl inte vara tillräckligt med hink, spade och branddammar i verksamheten – som beskrivs för detta avseende av Neova?*

Informationen om att svikande efterfrågan på energitorv från värmeverken medför knapphändig verksamhet på torvtäktarna där fjolårets produktion ligger kvar är alarmerande. Detta i synnerhet då efterfrågan på energitorv ställs som ett krav i torvlagen för att en torvbrytning överhuvudtaget ska kunna bli aktuell.

Med koppling till sänkt grundvattennivå på 4 m för närboende vid Skrottmyran finns en befogad oro kring koncessionsområdets placering, Beatamyran m.fl. Den närbelägna vattentäkt som försörjer två byar - Vitvattnet och Brännland - har idag en tillgång och kvalitet på vattnet av högsta klass. Även i vårt fall skiljer endast en rullstensås vattentäkten och koncessionsområdet åt och vi anser att oron kring detta är högst befogad.

Med koppling till konstaterade damningsproblem vill vi påpeka att avståndet till närmst belägna hus från planerad täkt i Vitvattnet endast är 250 m. Till skillnad

från ovanstående ärenden är det dessutom i stort sett öppet mellan fastighet och planerad täkt.

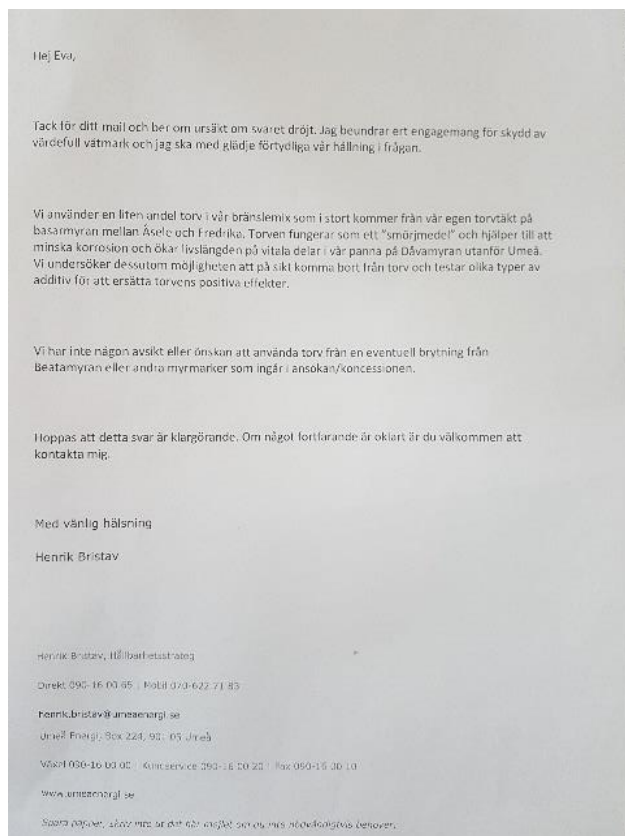
- *Vi vill veta vilken omvärldsanalys Neova har utfört avseende efterfrågan på energitorv i regionen.*
- *Vi vill veta vilken omvärldsanalys Länsstyrelsens handläggare har gjort avseende efterfrågan på energitorv i regionen. Det kan väl inte vara så att Neovas egna uttalanden i frågan är det enda som har legat till grund för beslutet?*
- *Vad kommer på sikt att hända med den vattentäkt som idag försörjer byarna Vitvattnet och Brännland, med avseende på tillgång och kvalitet?*
- *Hur kommer den damning som bevisligen uppstår att påverka oss?*

Aktuell efterfrågan av energitorv i regionen

Bybo Eva Lidestav har den senaste veckan varit i kontakt med Umeå Energi, Skellefteå kraft, Solör samt Ö-vik energi som skulle kunna vara potentiella köpare av Neovas torv i koncessionsområdet, Beatamyran m.fl. Det framgår tydligt i lagstiftningen att en torvkoncession inte får beviljas om det inte finns en efterfrågan på energitorv, SFS 2013-759 Lag om ändring i lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter;

I förordningen (1985:626) om vissa torvfyndigheter 4 § pkt 5 ställs kravet att det i ansökan om bearbetningskoncession ska finnas en utredning som belyser behovet av verksamheten. Någon utredning har inte redovisats av Neova, utan i ansökan anges endast att syftet är att sälja torven till värmeverk i regionen. Presumptiva köpare skulle då vara Umeå Energi, Skellefteå Kraft och Ö-vik Energi.

Vi redovisar nedan Skellefteå Krafts, Umeå Energis samt Solörs ställningstagande till huruvida de kommer att ha behov och intresse av energitorv från Beatamyran m.fl.

Hej Eva.

Träffade vår bränslesammordnare i Stockholm i går (Onsdag) och varken han eller jag har fått någon förfrågning från NEOVA om Torv i området.

För Solör Bioenergi Fjärrvärme AB region Nord så har vi tillstånd att blanda in en mindre mängd torv i anläggningarna i Vilhelmina och Vännäs.

Med nuvarande syn på Torv som bränsle nationellt och i EU så kommer vi på kort sikt inte använda torven i vår fjärrvärme produktion.

Detta kan förändras på sikt beroende på vilka beslut som Sveriges Riksdag och Regering beslutar.

//

Med vänliga hälsningar

Tore Sundqvist

Solör Bioenergi Fjärrvärme AB

Regionchef Nord

Telefon: 070 -223 42 13

Postadress: Industrivägen 38, 912 32 Vilhelmina

Mail: tore.sundqvist@solorbioenergi.com

"I en ansökan om tillstånd ska verksamhetsutövaren visa att det är förenligt med god hushållning att utvinna materialet. En ansökan kan avslås med motiveringen att behovet kan tillgodoses med material från en annan täkt." (prop. 2008/09:144 s. 12 f.)

- *Om inget av dessa värmeverk har för avsikt att köpa torven: Finns då sannolikheten att fyndigheten kan tillgodogöras ekonomiskt? Detta är ett krav enligt lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter 7 §.*

Tidigare avslag från Länsstyrelsen

Vi är fullt medvetna om torvlagens innehåll och betydelse men vi är också medveten om dess koppling till Miljöbalken. Nedan visar vi några exempel på att det faktiskt är

möjligt för Länsstyrelsen att avslå en ansökan om torvkoncession – trots att det rör sig om energitorv. Den information vi hittills fått från Länsstyrelsens handläggare är att detta i stort sett är omöjligt. Vi menar att detta påstående är felaktigt.

- Länsstyrelsen Jämtland Dnr.543-3940-13 Angående ansökan om bearbetning av energitorv på Bölesmyren i Bergs kommun
- Länsstyrelsen Jämtland Dnr.543-3905-13 Angående ansökan om bearbetningskoncession på Storflon i Östersunds kommun
- Länsstyrelsen Jämtland Dnr.543-7950-13 Angående ansökan om bearbetningskoncession av energitorv för Brättesflon B, Härjedalens kommun
- Länsstyrelsen Norrbotten Dnr.543-2308-08 Angående ansökan om bearbetningskoncession för torv vid Koijuvuoma och Kiimahaaranjätkä inom Haparanda kommun.
- Länsstyrelsen Kronoberg Dnr.543-3627-12 Angående bearbetningskoncession enligt lag (1985:620) om vissa torvfyndigheter på fastigheterna Hovdinge 4:22, 4:23, 4:24, 4:25, 4:26, 4:5 och 4:11 i Ljungby kommun.
- Länsstyrelsen Jämtlands län Dnr.543-3941-13 Angående ansökan av energitorv på Branflon i Östersunds kommun.
- Länsstyrelsen Jönköping Dnr.543-8518-2014 Avslag på bearbetningskoncession för brytning av energitorv på Hökhultamossen, Jönköpings kommun.
- Länsstyrelsen Jönköping Dnr.543-5101-2014 Avslag på bearbetningskoncession för brytning av energitorv på Östra mosse i Jönköpings och Vaggeryds kommuner.
- Länsstyrelsen Uppsala län Dnr.543-5284-12 Ansökan enligt lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter(torvlagen) avseende bearbetningskoncession för brytning av energitorv på Odenslättmossen i Tierps kommun, Uppsala län.

Sammanfattning av frågeställningar

Ett beslut i ärendet "Beatamyran m.fl." har fattats av Länsstyrelsen, ett beslut grundat på en rad felaktiga uppgifter där det har framkommit en rad brister i ärendehantering.

I detta yttrande har vi lyft fram några av dessa brister och direkta felaktigheter. Vi sammanfattar här våra frågeställningar:

- Vi vill få en förklaring till varför ornitologen Adrian De Jong för Neovas räkning inventerar ett myrområde utanför ansökt koncessionsområde och använder det för att ge negativ klang till det för ansökan aktuellt område.
- Vi vill få svar på varför Länsstyrelsens handläggare beskriver Storsprängmyran i beslutet. Har handläggaren utgått direkt från Neovas inventering utan att ens reflektera över att det är fel område som har inventerats?

- Vi vill få svar på varför Kurkmyran med dess orörda karaktär nämns så knapphändigt i Neovas inventering.
- Vi vill att SGU får ärendet på sitt bord i syfte att uttala sig om myrens karaktär, med koppling om lämplighet/olämplighet för Kurkmyran att utgöra föremål för torvkoncession.
- Vi vill få en förklaring till Neovas val av provpunkter. Vi vill även få en förklaring till varför inte Länsstyrelsens handläggare har reagerat på detta utan godtagit uppgifterna som grund för sitt beslut.
- Vi vill få svar på hur en torvbrytning vid dessa vattendrag med sin artrika fauna går ihop med miljö kvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv".
- Vi vill få svar på varför varken miljömålet levande sjöar och vattendrag eller miljö kvalitetsnormen för vatten har behandlats i Neovas ansökan.
- Vi vill få svar på hur Länsstyrelsens handläggare tänkt kring fastställda miljö kvalitetsnormer för Armsjöbäcken/Hörnån och hur dessa ska kunna beaktas vid en torvkoncession där Armsjöbäcken/Hörnån är recipienter.
- Vi vill få en motivering till varför Länsstyrelsens handläggare inte tagit hänsyn till uttalanden i interremisser.
- Vi vill få svar på vad som egentligen gäller. Kan verkligen utlovade kontrollprogram förhindra uppkomsten av föroreningar i dessa värdefulla vattendrag eller kommer de lokalt att slå ut?
- Vi vill få svar på hur Länsstyrelsens handläggare kunde godkänna Neovas undersökning kring fågellivet på myrkomplexet utan några som helst ifrågasättanden.
- Vi vill få svar på varför Länsstyrelsens handläggare har nonchalerat Per Hanssons, under korrekt tidpunkt, genomförda fågelinventering.
- Om Miljöbalkens 9 kap. 6a § första stycket andra meningen inte kan åberopas - "får tillstånd inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djurart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande." - vad finns då denna paragraf till för?
- Vi vill få svar på varför Länsstyrelsens handläggare inte har krävt en mer djupgående inventering inför beslutet. I synnerhet då spår av gammal boplats misstänks ha identifierats.

- Vi ställer oss frågande till om Länsstyrelsens handläggare ska vara vägledande för ett exploateringsföretag som ansöker om torvkoncession, i så fall i vilken grad?
- Vi vill få svar på varför Länsstyrelsens handläggare inte krävt en bullerutredning inför beslutet.
- Vi ställer frågan om det är Neova som ska ställa villkoren till Länsstyrelsens beslut. Neovas förslag till gränsvärden i miljökonsekvensbeskrivningen är identiska med de gränsvärden Länsstyrelsen ställt i sina krav till exploateringsföretaget. Detta avser både gränsvärden för buller, vind och halten av suspenderat material till recipienten.
- Vi ställer frågan varför aktuella myrar inte kan lämnas orörda där de får fortsätta agera kolfällor och samla upp koldioxid.
- Vi vill veta vilken typ av beredskap som är tilltänkt då räddningstjänsten i Bjurholms kommun har bristfälliga resurser. Vi vill även veta vem som ansvarar för släckningsarbete vid brand.
- Vi vill veta vilken omvärldsanalys Neova har utfört avseende efterfrågan på energitorv i regionen.
- Vi vill veta vilken omvärldsanalys Länsstyrelsens handläggare har gjort avseende efterfrågan på energitorv i regionen.
- Vi vill veta vad som på sikt kommer att hända med den vattentäkt som idag försörjer byarna Vitvattnet och Brännland, med avseende på tillgång och kvalitet?
- Vi vill veta hur den damning som bevisligen uppstår kommer att påverka oss?
- Om inget av regionens värmeverk har för avsikt att köpa torven: Finns då sannolikheten att fyndigheten kan tillgodogöras ekonomiskt?

Frågeställningarna enligt ovan grundar sig på tydliga oklarheter i ärendet. Dessa oklarheter borde definitivt ha utretts innan ett beslut annat än ett avslag, överhuvudtaget skulle ha kunna fattats. Som även framgick i yttrandets inledning förväntar vi oss få svar på våra frågeställningar.

Parter som är emot torvbrytning på Beatamyran m.fl.

Här kommer en sammanställning över parter som är emot en torvbrytning på Beatamyran m.fl.

- Naturskyddsföreningen
- Länsstyrelsen(internt)
- Kommunstyrelsen, Bjurholms kommun

- Samtliga markägare
- Miljö- och byggnämnden, Bjurholms kommun
- Samtliga bybor
- Hörnåns Fiskevårdsområde
- Räddningstjänsten, Bjurholms kommun
- Umeåregionens kommuner⁴
- Vapstens sameby(riksintresse)
- Vitvattnets jaktlag
- Vitvattnets utvecklingsgrupp
- Vitvattnets utveckling AB
- Vitvattnet-Brännlands vattenförening
- Vitvattnets byamän
- Save the baltic salmon
- Umeå Energi
- Skellefteå kraft
- Ö-viks energi

Vi vill tydligt markera att ingen part i något sammanhang har uttryckt sig positivt inför planerna på en torvkoncession på Beatamyran m.fl.

Vi vill även belysa sedan tidigare inlämnade uppgifter till Länsstyrelsen där det tydligt framgår att samtliga markägare motsätter sig alla former av markägaravtal med Neova AB.

Kompletterande ny information kring yttrandet av fågelinventeringen

Vi har precis mottagit information från Per Hansson kring Neovas yttrande om hans genomförda fågelinventering. Nedan återges Pers egna ord i sin helhet.

”Jag kompletterar min skrivelse i ärendet om Länsstyrelsens givande av torvkoncession på Kurk-, Beata- och Holmmyran, Vitvattnet, med följande sent inkomna information:

Från en säker källa (som av personliga skäl vill vara anonym), blev jag, den 4:e maj 2016, informerad om att åtminstone en av de tre refererade fågelexperterna som NEOVA AB (SWECO eller Adjan de Jong) använt sig av för att förklara och ifrågasätta min fågelinventering, inte givits möjlighet att läsa den text som han (Christer Ohlsson) uttalat sig om och/eller den text exploatören sedan författade i saken.

CO blev helt enkelt telefonintervjuad och (tyvärr) förvissade han sig inte om i vilket syfte och sammanhang hans information skulle användas. Nu presenterades hans namn (som välkänd ornitolog) som en referens till hela NEOVA:s yttrande.

⁴ <http://www.svt.se/nyheter/regionalt/vasterbotten/umearegionen-stodjer-bjurholms-overklagan>

Detta agerande är förstås otillständigt och oetiskt, framför allt av exploatören och gör att man, med hänsyn till deras övriga agerande i detta ärende, måste ställa sig frågande till deras arbetsmoral över lag. CO har själv, till min källa uttryckt sin förvåning och ogillade av exploatörens agerande, men har tyvärr inte haft modet att kontakta undertecknad.

Per Hansson, Vox Natura

Holmön 2016-05-07"

Slutord

Med facit i hand håller vindarna idag på att vända där alternativa energikällor till långsamt förnyelsebar energi(fossila bränslen) såsom torv ses över. Vårt ärende Beatamyran m.fl. ligger dessvärre precis i skarven till en förändring av befintlig lagstiftning gällande torvkoncession.

Även med nu gällande lagstiftning vill vi trycka på några faktorer som sammantaget borde legat till grund för ett avslag från Länsstyrelsen på Neovas ansökan om torvkoncession på Beatamyran m.fl. Dessa är:

1. Kurkmyrans opåverkade karaktär
2. Bristande efterfrågan av energitorv i regionen
3. Armsjöbäcken och Hörnån som är bland de värdefullaste vattendragen i Västerbotten. Hörnåns möjligheter att klassas som vildlaxälv utreds dessutom för närvarande.
4. Antalet rödlistade arter som framkommit i "Allvarliga brister i NEOVA AB:s MKB samt Länsstyrelsen i Västerbottens läns handläggning av frågan om k/Eoncession gällande torvtäkt i byn Vitvattnet, Bjurholms kommun (Ärende M2015/00080/Ee)" – underbilaga A till bilaga 1.
5. Vattentäkten som idag försörjer två byar.

Vi har en stark förhoppning om att de brister och direkta felaktigheter som existerat i hela ärendehanteringen, och som vi tydligt belyst, ska ligga till grund för att Länsstyrelsens beslut att bevilja torvbrytning på Beatamyran m.fl. upphävs.

Vi ser fram emot att i stället få möjligheten att utveckla dessa fantastiska områden till än mer värdefulla myrlandskap och våtmarker - allt enligt våra tidigare planer.

/Bybor i Vitvattnet via ombud Kent Engström